

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 OSLO

Deres referanse:
23/118017-4

Vår referanse:
23/144014 - 2

Sted, dato:
11.08.2023

Tilsvaret til høring - Forskrift om behandling av begjæringer etter ekteskapsloven § 18 b og § 18 c av ekteskap inngått etter utenlandsk rett

Sør-Øst politidistrikt viser til Politidirektoratets høringsbrev av 29.06.2023. Høringsfristen for innspill er 11.08.2023.

Høringen er besvart av Sør- Øst politidistrikt, ved utlendingsforvaltningen. Det vises nedenfor til våre innspill og synspunkter.

Punkt 4. Saksprosess

Informasjonsformidling

Sør -Øst politidistrikt er enige med forslag som gis om informasjonsformidling. Familiemedlem til EØS-borger forholder seg til utlendingsforvaltningen enten ved å søke om registreringsbevis eller oppholdskort (tredjelandsborger), vi mener derfor samme informasjon må gis til familiemedlemmer til EØS-borgere.

Reglene om anerkjennelse kan også gjøre seg gjeldene for personer som ikke har søkt familieinnvandring, ved at de får selvstendig oppholdsgrunnlag i Norge. Vi mener derfor at det vil være behov for at informasjon også gis i andre kanaler.

Andre forslag hvor informasjon kan gis er:

-statsforvalteren, www.nyinorge.no, Imdi.no, nav.no, kommunen sin nettside, skatteetaten, flyktningsstjenesten (NOAS).

Vi mener det kan ha en forbyggende effekt å informere om når et ekteskap inngått i utlandet ikke vil anerkjennes i Norge og hvilken betydning det vil ha. Slik informasjon bør derfor også gis på skatteetaten sin nettside hvor det gis informasjon om hvordan inngå

ekteskap i utlandet.

Registrering av sivilstatus i Det sentrale Folkeregisteret (DSF).

Det står i høringen at vedtak om å ikke anerkjenne et ekteskap ikke vil bli registrert i folkeregisteret (jf. pkt. 4 nest siste avsnitt). Det gis ingen ytterligere informasjon om hvorfor det er lagt opp til at det ikke vil bli registrert. Vi mener at det har en verdi for utlendingsmyndighetene med tanke på veiledningsrollen, saksprosess og saksbehandling å se registrering i DSF at et ekteskap ikke er blitt anerkjent på grunnlag av vedtak fra statsforvalteren.

Punkt 7. Nærmere om enkelte av forslagene

7.1 – Hvem skal foreta intervju/involveres i intervjuprosessen

Hvem som skal intervjues

Statsforvalteren skal ta stilling til om ekteskapet er inngått ved tvang, samt om det foreligger tvang på tidspunktet for anerkjennelse. Formålet med intervjuet er blant annet å avdekke tvang. Forslag til regelverk er at den parten (evt. partene) som er under 18 år skal intervjues, og når det *anses nødvendig* for å *sikre sakens opplysninger* skal også den part som var over 18 år på vigselstidspunktet intervjues. Vi mener at forskriften bør legge opp til at begge parter skal intervjues uavhengig av om den ene parten var over 18 år på vigselstidspunktet. Vi mener det fordi:

- Personen som er over 18 år kan som den mindreårige også ha vært utsatt for tvangsekteskap.
- I de fleste tilfeller vil informasjon om mulig tvangsekteskap komme frem gjennom intervju og ikke i forkant. Ved å ikke ta intervju av begge parter, kan det redusere muligheten for å avdekke tvang.
- Det gir et bedre beslutningsgrunnlag å vurdere om det er sannsynlighetsovervekt for at det er inngått tvangsekteskap dersom det tas intervju av begge parter. Det er relevant for vurderingen hvorvidt partene har sammenfallende opplysninger eller ikke, vedrørende prosessen før-, under-, og i etterkant av ekteskapsinngåelsen, jf. UDI sitt retningslinjeskriv 2013-010 pkt. 7.1 (momenter som kan indikere tvangsekteskap), jf. utl § 51 annet ledd.
- Ved å ta intervju av begge parter sikrer statsforvalteren evt. annet organ som tar intervjuene at behov ivaretas for den som evt. er utsatt for tvang. Ved at det gis tilstrekkelig informasjon og at det evt. settes i gang tiltak ved behov for den som mistenkes utsatt for tvangsekteskap.

Hvem skal foreta intervju/involveres i intervjuprosessen - samhandling

- Politiet tar i dag intervju i søknader om familieinnvandring etter bestilling fra UDI. I flere av sakene er ett av temaene søknaden utredes for om det er inngått tvangsekteskap. Får politiet bekreftet tvangsekteskap eller det foreligger sterk mistanke om tvangsekteskap, så skal politiet på eget initiativ sette i gang tiltak. Det er forhold som avdekkes under intervjuet og en prosess som skjer rett i etterkant av intervjuet. jf. UDI 2013-010 pkt. 4.1. (deler av dokumentet er unntatt offentlighet). Med lovendringen er det sannsynlig at noen søknader kun faller til statsforvalteren og at søknad om familieinnvandring ikke blir fremmet til UDI, fordi statsforvalteren har fattet vedtak om at

ekteskapet ikke kan anerkjennes. Forskriftsforslaget er at statsforvalteren skal ta intervju og kan be om bistand ved behov. Politiet er nevnt som forslag til å bistå. Vi er usikre på hvordan det er tenkt at slike forhold skal bli fulgt opp mellom statsforvalteren og politiet i et saksbehandlingssystem, når det i et slikt tilfelle ikke er en søknad om oppholdstillatelse hos utlendingsforvaltningen (DUF saksbehandlingssystem).

Kan det oppstilles et ubetinget krav om intervju av parten (e) som var under 18 år på vigselstidspunktet.

Det står i høringen at et ekteskap ikke skal anerkjennes dersom en part har vært utsatt for tvangsekteskap, jf. (prop. 135 L (2020-2021) s. 58. Som forarbeidende viser til vil det være vanskelig å avdekke om noen er utsatt for tvang basert på skriftlige dokumenter. Det innebærer slik vi forstår det, at partene må intervjues, også den som evt. var over 18 år ved ekteskapsinngåelsen for å kunne ta stilling til hvorvidt ekteskapet kan anerkjennes eller ikke.

Hvorvidt det er behov for å fastslå akkurat hvilke myndigheter som skal ha ansvaret og hvem som kan bistå i en intervjuprosess eller ta intervjuet

Vi mener hvilke myndigheter som skal ha ansvaret bør fastslås. Det vil klargjøre hvem som må ta ansvaret for oppgaven. De myndighetene/den myndigheten som får ansvaret vil lettere få synliggjort hvilket behov det er for ressurser, derav hvilket budsjett det er behov for, for å håndtere oppgaven. Det vil også samle og sikre kompetanse samt skape tettere fagarenaer som er nødvendig for slike saker.

Det ønskes forslag til hvilke andre myndigheter enn politiet som kan bistå med intervju. Politiet er kjent med at UDI nylig har hatt et pilotprosjekt med å foreta intervju selv i søknader om familieinnvandring når søker og eller referansepersonen oppholder seg innenfor 1 times avstand fra UDI. UDI er et forslag til hvem som kunne bidratt med intervju.

Politiet har erfaring og kompetanse med å ta slike intervjuer. Det er også andre oppgaver som politiet har som sitt ansvarsområde å følge opp på som kan oppstå i slike saker. Vi mener derfor det er gode grunner for at politiet skal bistå statsforvalteren med denne oppgaven. Hvordan dette skal håndteres teknisk (hvilket system) sies det imidlertid ingen ting om. Det er forhold som evt. må sees på og avklares.

Hvorvidt det skal forskrifts reguleres for at det kun skal gjennomføres ett intervju

Et underspørsmål som stilles i høringen er i hvilken grad et intervju brukt i familieinnvandringssak også kan benyttes i saker om anerkjennelse av ekteskap. Vi mener det er nyttig hvis ett intervju kan tas i bruk av flere myndigheter. Imidlertid forstår vi lovendringen med at spørsmålet om anerkjennelse ikke lenger vil være opp til UDI/UNE å vurdere. Det innebærer slik vi forstår det at dersom UDI mottar en søknad om familieinnvandring med denne problemstillingen, vil søknaden enten avslås eller avventes med å bli behandlet, til søknad om anerkjennelse er fremmet og blitt vurdert hos statsforvalteren. Det innebærer at UDI ikke vil sende saken til intervju på det tidspunktet og at det ikke vil ligge et intervju i familieinnvandringssaken for statsforvalteren å kunne benytte. Det vil være vedtaket fra statsforvalteren som blir førende for videre behandling av søknaden om opphold i UDI, hvorvidt det vil være behov for intervju eller ikke.

Vi mener også at et intervju foretatt hos statsforvalteren med formål om å avklare anerkjennelse av ekteskap ikke besvarer/gir tilstrekkelig grunnlag for å vurdere øvrig

vilkår som stilles for en søknad om familieinnvandring. Det gjør at det kan være behov for å ta intervju hos begge myndigheter. Eksempel: i en søknad om familieinnvandring tas det stilling til om relasjonen er reel, at det ikke er et omgåelsesekteskap. En slik søknad kan ha både tvangs- og omgåelsesmomenter, hvor begge forhold må utredes for i et intervju.

7.3 Samarbeid og informasjonsutveksling med andre offentlige instanser

Det står i høringen "merknader til forskriftsutkast § 3" at i en søknad om anerkjennelse av ekteskap så vil begge parter være parter i saken. Altså vil ektefellen som ikke har begjært anerkjennelse ha partsrettigheter, jf. forvaltningsloven § 2. I en søknad om familieinnvandring er det *kun* søkeren som har søkt om oppholdstillatelse som er part i saken. Det innebærer at referansepersonen som det søkes familieinnvandring med ikke er part.

Det er foreslått i høringen at dersom en person samtidig har søkt om anerkjennelse av ekteskap og familieinnvandring på grunnlag av ekteskap, kan statsforvalteren og utlendingsmyndighetene dele opplysninger uten hinder av taushetsplikt. Vi mener at det må sees på og tas hensyn til ved utarbeidelse av regler og rutiner som omhandler dette, at ikke begge er part i begge typer søknader. Dette er særlig relevant med tanke på evt. forespørsel om dokumentinnsyn og sensitive opplysninger som gis fra søkeren og/eller referansepersonen med tanke på tvang og reglene som regulerer mulighet for å unnta innsyn.

7.3.4 Innhenting av opplysninger fra politiet

I høringen vises det til "i motsetning av hva som er tilfelle for statsforvalterens samarbeid med utlendingsmyndighetene, mener departementet at det ikke er et behov for regler om gjensidig utveksling av opplysninger mellom politiet og statsforvalteren".

Vi er her ikke enig og mener at det er behov for gjensidig utveksling. I en stor andel tilfeller sitter politiet på opplysninger vedrørende tvang, fordi politiet på vegne av UDI har foretatt intervju i søknad om familieinnvandring. I flere tilfeller, dersom politiet ikke har tatt intervju for statsforvalteren vil politiet ikke sitte på disse opplysningene, men statsforvalteren.

Politiet håndterer i samarbeid med UDI ulike oppfølgingsoppgaver ved mistanke om tvangsekteskap, jf. punkt 4. i UDI sine retningslinjer 2013-010 (deler av dokumentet er unntatt offentlighet). Det er ikke i høringen redegjort for hvordan det samarbeidet skal håndteres mellom statsforvalteren og politiet. Hvis statsforvalteren fatter vedtak på at ekteskapet ikke kan anerkjennes fordi statsforvalteren mener at det er inngått et tvangsekteskap, vil det kunne oppstå behov om å ivareta den som er utsatt. Politiet vil ikke ha kjennskap til forholdene, dersom vi ikke har bistått med intervju og statsforvalteren ikke gir oss informasjon om dette. For å håndtere de arbeidsoppgavene det evt. vil være behov for er politiet avhengig av å motta informasjon fra statsforvalteren.

9. Økonomiske og administrative konsekvenser

Vi ser at dersom politiet skal bistå med å foreta intervju i disse sakene, vil det påløpe kostnader knyttet til dette. Det fremstår imidlertid som at dette ikke vil utgjøre et stort antall saker, utover det antall saker som politiet allerede bidrar i med denne type problemstilling.

Vi ser også at vi da evt. vil bistå med å ta intervju fra to myndigheter (statsforvalteren og UDI), som innebærer at det må vurderes om den ene porteføljen skal ha forrang foran den andre med tanke på prioritering.

Tolk

Erfaringen er at det i flere saker som omhandler denne problemstillingen, særlig ved sterk mistanke for tvang så er det nødvendig å benytte tolk. Det anses som nødvendig sett hen til sakens kompleksitet, lengde, alvor, manglende språk og kunnskap om norske regler. Vi er usikre på om det er tenkt at kostanden skal tilfalle statsforvalteren eller politiet, når vi skal bistå med intervju og vi har vurdert at det er nødvendig med tolk.

Vi ser også muligheten for at det saksbehandlingssystemet som er tenkt å ta i bruk ved samhandling mellom statsforvalteren og politiet kan få økonomiske og administrative konsekvenser.

Med hilsen

Torill Sorte

Politiinspektør

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Saksbehandler:

Anette Cecilie Helberg
Rådgiver